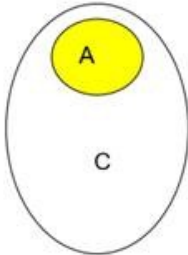
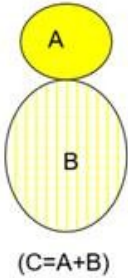
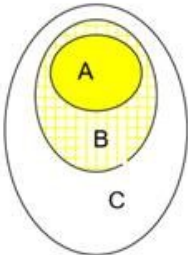

Kutsehaiguse diagnoosimine puude tuvastamine ja KOV-ide teenused

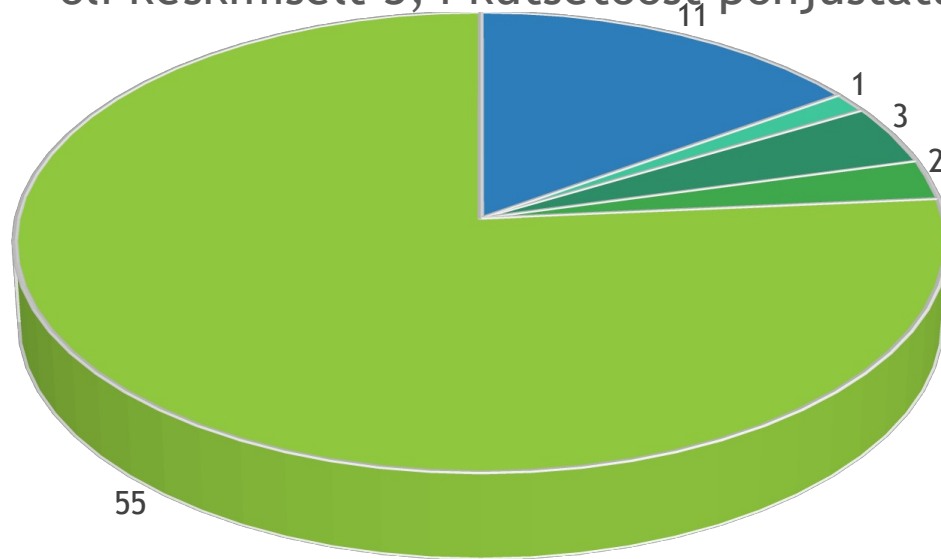
PERH töötervishoiuarstid Viive Pille ja Jaanika Sassi, SKA metoodik ekspertarst Meris Tammiku ja SKA õiguse ja järelvalveosakonna KOV nõustamistalituse Lääne piirkonna juhi Maarika Mändla loengute põhjal koostatud kokkuvõte

WHO	Estonia	Finland
A. Occupational disease (Annex I)	A. Kutsehaigus (Annex I)	A. Ammattitauti (Annex I)
(Work-induced disease)	B. Tööst põhjustatud haigus (Annex II)	B. Työperäinen sairaus (Annex II)
C. Work-related disease (Annex I+II & others)	C. Tööga seotud haigus	C. Työhön liittyvä sairaus (Annex I+II & others)
		

K.-P. Martimo FIOH

Kutsehaiguste diagnoosid 2022

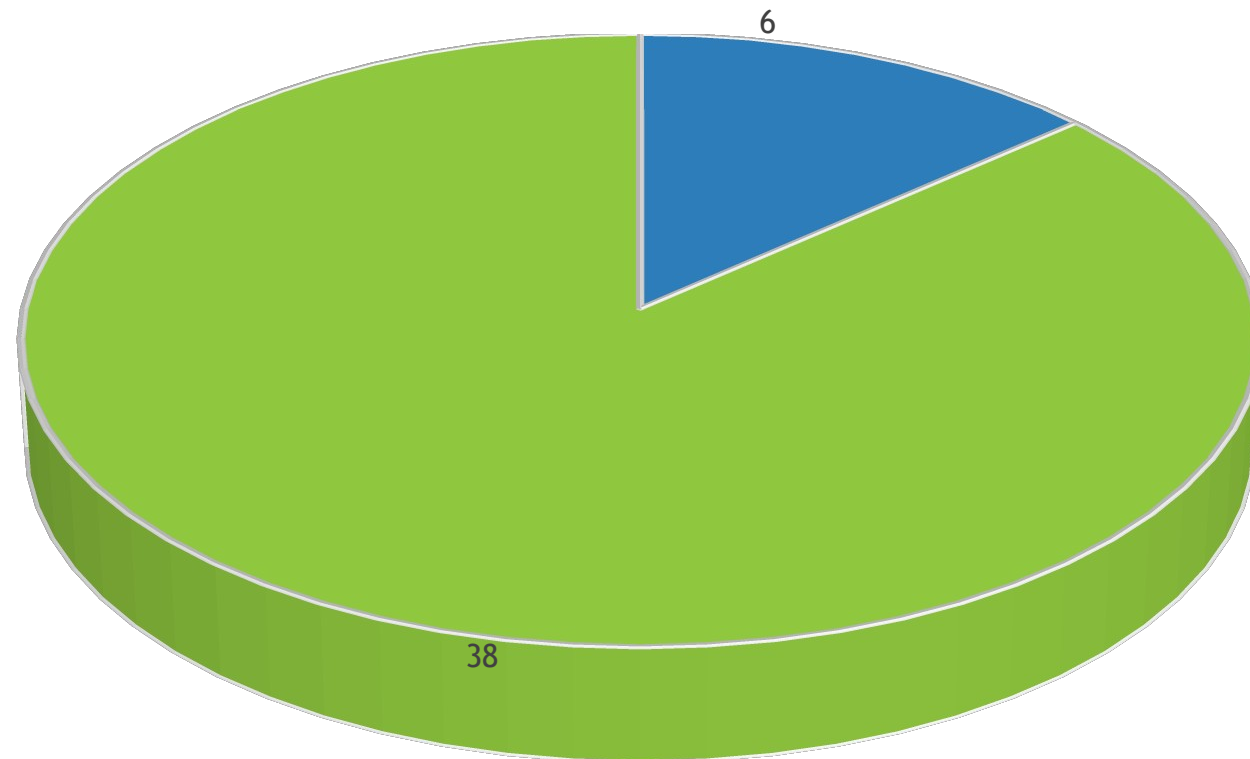
21 patsiendil kokku 72 erinevat diagnoosi st, et igal patsiendil oli keskmiselt 3,4 kutsetööst põhjustatud haigust

- Ülajäseme mononeuropaatiad / G56; G56.2
- Peenkiudude neuropaatia / G62.8 ja KH G62
- Müra toime sisekõrvasse / H83.3
- Dermatiit / L23.4 - L24.8
- Luulihaskonna ja sidekoe haigused / M00-M99

Kutsehaigused 2023

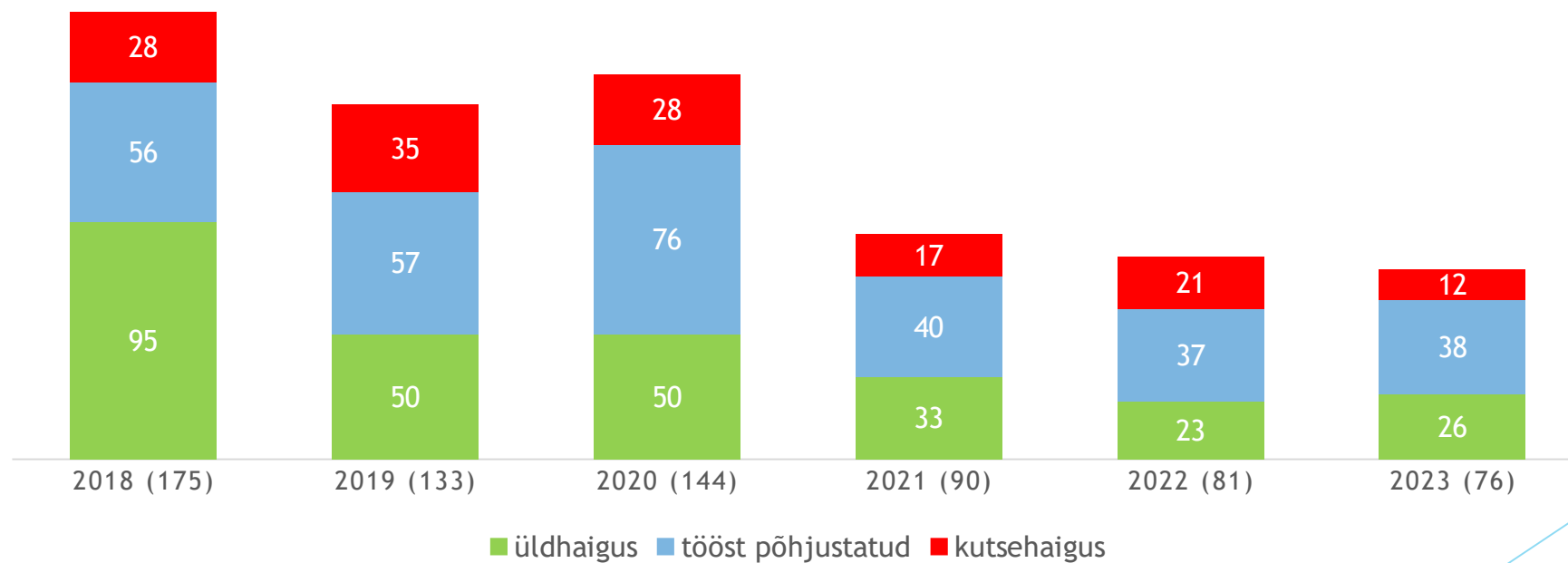
12 patsiendil kokku 44 erinevat diagnoosi, igal patsiendil oli keskmiselt 3,7 kutsetööst põhjustatud haigust

- Ülajäseme mononeuropaatiad / G56; G56.2
- Luulihaskonna ja sidekoe haigused / M00-M99

Kutsehaiguseste ekspertiisi otsused 2018 - 2023

Kutsehaiguste ekspertiiside otsused

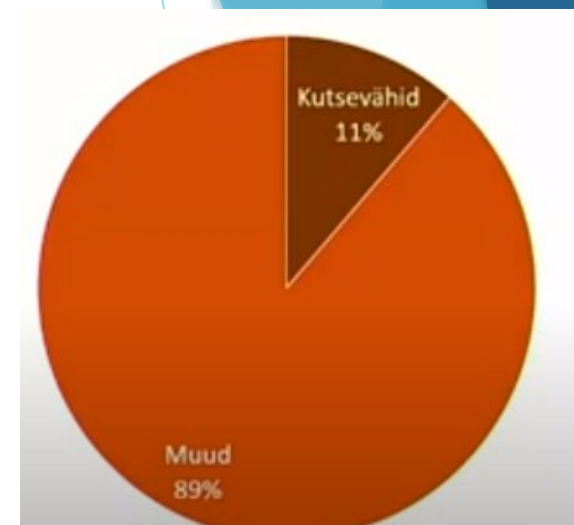
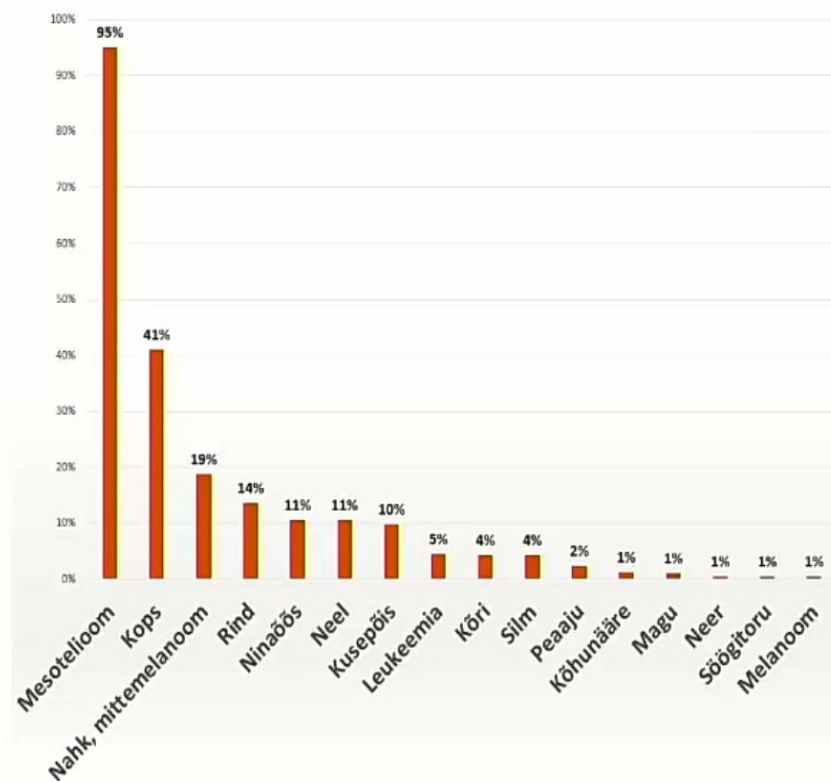
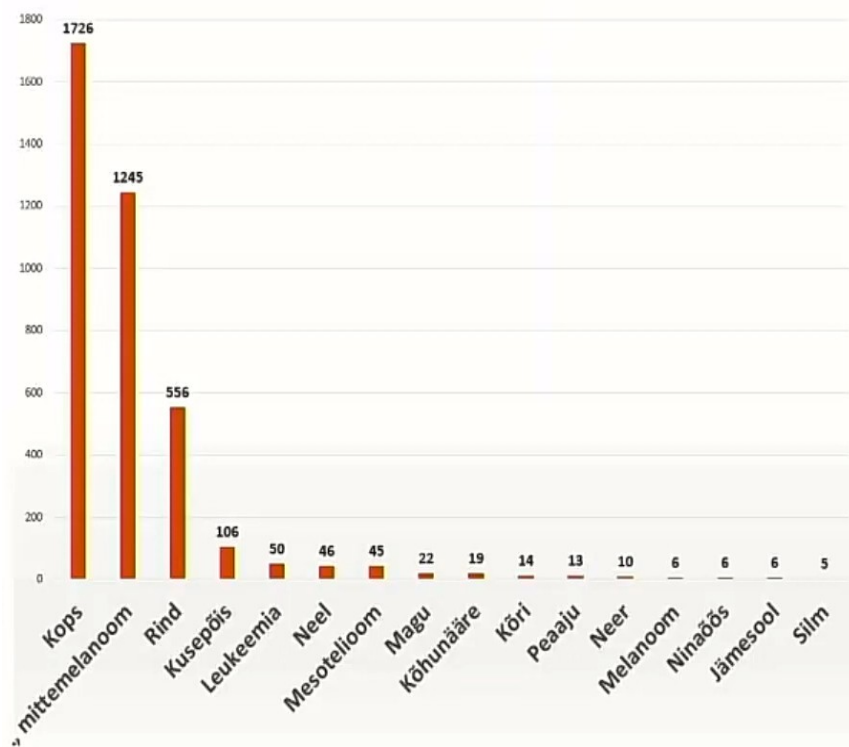

Kutsevähk

- ▶ § 2. Respiratoorsed kutsehaigused ja -kasvajad
  - ▶ § 5. Kutsenahahaigused ja -kasvajad
  - ▶ § 6. Töökeskkonna keemilistest ohuteguritest põhjustatud kutsehaigused
-
- ▶ Eestis ei ole seni ühtki kutsevähki diagnoositud. Aastaid tagasi on siiski diagnoositud üks tööst põhjustatud mesoteliom.
  - ▶ Kutsetöoga seostatavad vähid - kopsu-; mesotelioomi-; kõri-; kusepõie-; rinna- ja nahavähk

Hinnanguline kutsevähijuhtude arv Eestis 2016-2020a

Innos, K, Baburin, A. TAI 2023

Vaimse tervise häirete tööga seose tõestamine

- ▶ Subjektiivsus
- ▶ Individuaalne haavatavus
- ▶ Inimesed mäletavad erinevalt
- ▶ Vaimse tervise häire episood varasemast eluperioodist
- ▶ Psühholoogi kokkuvõtte isiksuse profiili kohta
- ▶ Nn neutraalse ekspertpsühhiaatri arvamus
- ▶ Konflikt töö
- ▶ Töötervishoiuarstil pole psühhiaatri ega psühholoogi pädevust, nt läbipõlemine väga sarnane depressiooniga
- ▶ Psühhiaatrid ei oska seostada/eristada tööga seotust

Mis on puue?

- ▶ Puue on pikaajaline väljakujunenud (st raskesti tagasipööratav või pöördumatu) seisund:
  - mille korral esineb püsiva iseloomuga keha mistahes struktuuri puudulikkus või häire (üks või mitu),
  - mille tõttu inimese toimetulek on tavaolukordades piiratud
  - mille tõttu inimene vajab kõrvalabi ja/või abivahendeid

Mis ei ole puude tuvastamise aluseks?

- ▶ Ravivajadus ei ole puude tuvastamise aluseks sellepärast, et:
  - puuet ei ole võimalik kompenseerida ravi ja/või ravimitega
  - puuet ei põhjusta pidev ravimite kasutamise vajadus, ägeda või kroonilise haiguse ravi
  - puuet ei põhjusta kasutatavate ravimite suur hulk
  - puuet ei põhjusta sagedaste arstivisiitide vajadus
  - lapsele ravimite (tabletravi, inhalatsioonravi) andmine on eakohane kõrvalabi ega põhjusta puuet
  - sageli infektsioonhaigusi põdevad lapsed, kes puuduvad seetõttu sageli lasteaiast või koolist - tegemist on saenenud ravivajadusega ja püsiva iseloomuga funktsioonipiiranguid ei ole raviarstide poolt kirjeldatud - puudub alus puude tuvastamiseks.

Puude tuvastamine

Ülevaade puude raskusastmete tuvastamise metoodikast

Kasutatakse:

- ▶ Tööealisel- Eesti Töötukassa ekspertarvamust ja töövõime hindamise otsust
- ▶ Vanaduspensioniealisel - taotluse ja terviseportaali andmete põhjal
- ▶ Terviseportaali andmeid vaadatakse kuni 5 a tagasiulatuvalt
- ▶ Ainult dokumedipõhine ekspertiis

Võtmetegevused

- ▶ Liikumine
- ▶ Käeline tegevus
- ▶ Suhtlemine
- ▶ Teadvusel püsimine ja enesehooldus
- ▶ Õppimine ja tegevuste elluviimine
- ▶ Muutustega kohanemine ja ohu tajumine
- ▶ Inimestevaheline lävimine ja suhted

Võtmetegevuste hindamine

- ▶ Sotsiaalkaitseministri 29.02.2016 määrus nr 18 „Puude raskusastme tuvastamise tingimused ja kord ning puudega tööealise inimese toetuse tingimused“ (edaspidi *määrus*) § 4 lõige 6 kohaselt hindab ekspertiisi teostav arst antud valdkondi, andes igale valdkonna võtmetegevusele vastava arvvärtuse skaalal:
  - ▶ 0 – tegevuspiirang puudub
  - ▶ 1 - kerge piirang
  - ▶ 2 - mõõdukas piirang
  - ▶ 3 – raske piirang
  - ▶ 4 – täielik piirang

Puude raskusastme aritmeetika

- ▶ kui vähemalt ühes valdkonnas on piirangu aritmeetiline keskmine 2–2,75 (teadvusel püsimise ja enesehoolduse valdkonnas 2,76–3,49), esineb isikul raskusi igapäevases tegutsemises või ühiskonnaelus osalemises ning tuvastatakse keskmine puue;
- ▶ kui vähemalt ühes valdkonnas on piirangu aritmeetiline keskmine 2,76–3,49 (teadvusel püsimise ja enesehoolduse valdkonnas 3,5–4), on isiku igapäevane tegutsemine või ühiskonnaelus osalemine piiratud ja tuvastatakse raske puue,
- ▶ kui vähemalt ühes valdkonnas (v.a teadvusel püsimise ja enesehoolduse valdkond) on piirangu aritmeetiline keskmine 3,5–4, on isiku igapäevane tegutsemine või ühiskonnaelus osalemine täielikult takistatud ja tuvastatakse sügav puue

Otsus

- ▶ Sotsiaalkaitseministri määrus „Puude raskusastme tuvastamise tingimused ja kord ning puudega tööealise inimese toetuse tingimused“ § 6 lõige 5 annab Sotsiaalkindlustusametile õiguse kaaluda, kas esineb vajadus korrigeerida muude asjasse puutuvate andmete põhjal piirangu aritmeetilist keskmist 0,5 ühiku võrra.
- ▶ Puuetega inimeste sotsiaaltoetuse seadus.
- ▶ **§ 2³. Puude raskusastme tuvastamine**
- ▶ (1) Puude raskusastme tuvastab Sotsiaalkindlustusamet, kaasates vajaduse korral arstiõppe läbinud isikuid.

SKA kodulehelt: Kuidas toimida - vanaduspensioniealine puude taotleja

- ▶ Terviseprobleemide korral pöördu eeskätt oma perearsti poole, kes nõustab ning tagab vajalikud uuringud ja ravi ning suunab vajadusel eriarsti vastuvõtule. Tavapärasest sagedasem arstivisiitide ja ravimite suurenenud vajadus ei ole puude raskusastme tuvastamise aluseks. Toimetulekutoetuse saamiseks võid pöörduda elukoha järgse kohaliku omavalitsuse poole.
- ▶ Kui sa ei saa iseseisvalt igapäevategevustega hakkama, peaksid esmalt pöörduma omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole, kes hindab abivajadust ning soovitab ja pakub vajalikke tugiteenuseid (näiteks isiklik abistaja, sotsiaaltransport vms). Lisaks korraldab kohalik omavalitsus vajadusel tugiteenuste rahastamise.
- ▶ Kui kõik eelnev ei ole andnud soovitud tulemusi ning terviseseisundist tulenevalt on sul pikaajalised piirangud igapäevaste põhitegevustega iseseisval toimetulekul, võib pöörduda **sotsiaalkindlustusameti poole puude raskusastme tuvastamiseks**

Täisealiste isikute sotsiaalhoolekanne KOV tasandil

- ▶ Kohustuslikud teenused (kõigil KOV-idel):
  - ▶ 1. Koduteenus
  - ▶ 2. Väljapool kodu osutatav üldhooldusteenus
  - ▶ 3. Tugiisikuteenus
  - ▶ 4. Täisealise Isiku hooldus(puue vajalik)
  - ▶ 5. Isikliku abistaja teenus(puue vajalik)
  - ▶ 6. Varjupaigateenus
  - ▶ 7. Turvakoduteenus
  - ▶ 8. Sotsiaaltransporditeenus(puue vajalik)
  - ▶ 9. Eluruumi teenus(tagamine) sh eluruumi tagamine puudega isikule(abistab kohaliku omavalitsuse üksus eluruumi kohandamisel või sobivama eluruumi saamisel.
  - ▶ 10. Võlanõustamine

Erinevused KOV-ide lõikes - miks

- ▶ SHS § 14. Sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord
- ▶ (1) Kohaliku omavalitsuse üksus kehtestab sotsiaalhoolekandeline abi andmise korra, mis peab sisaldama vähemalt sotsiaalteenuste ja -toetuste kirjeldust ja rahastamist ning nende taotlemise tingimusi ja korda.
- ▶ (2) Kohaliku omavalitsuse üksus võib korraldada sotsiaalteenuseid ja maksta täiendavaid sotsiaaltoetusi kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest kohaliku omavalitsuse üksuse kehtestatud tingimustel ja korras.

Abi ja juhtumikorraldus täiseliste iskute hoolekandes(SHS § 9)

- ▶ Abivajaduse hindamine käib KOV hindamisevahendi abil. Ja kui KOV hindamisel selgub, et üksik teenus või toetus ei ole inimesele piisav ja isik vajab iseseisva toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi, siis kasutatakse juhtumikorraldust. Hindamisel ja juhtumikorralduses lähtutakse isikukeskusest. Inimese sotsiaalse toimetuleku arendamine ja parandamine; sotsiaalsete probleemide tekkimise ja süvenemise vältimine; Inimese vajadustele vastavate teenuste, toetuste jm ressursside tagamine; isiku tahte arvestamine - ei saa aidata kedagi, kes abi ei taha!
- ▶ Otsus abi saamiseks peab KOV tegema 10 tööpäeva jooksul.
- ▶ Mis puudutab puudega inimesi, siis nende abivajaduse võib KOV välja selgitada ka omal algatusel, ilma et abivajaja või keegi teine oleks eelnevalt KOVi poole pöördunud.

SHS § 15². Puudega täisealise isiku abivajaduse hindamine

- ▶ 1) Isiku rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgne kohaliku omavalitsuse üksus võib omal algatusel välja selgitada sellise täisealise isiku abivajaduse, kellel on puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel tuvastatud keskmine või raske puue.
- ▶ (2) Isiku rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgne kohaliku omavalitsuse üksus peab omal algatusel välja selgitama sellise täisealise isiku abivajaduse, kellel on puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel tuvastatud sügav puue.

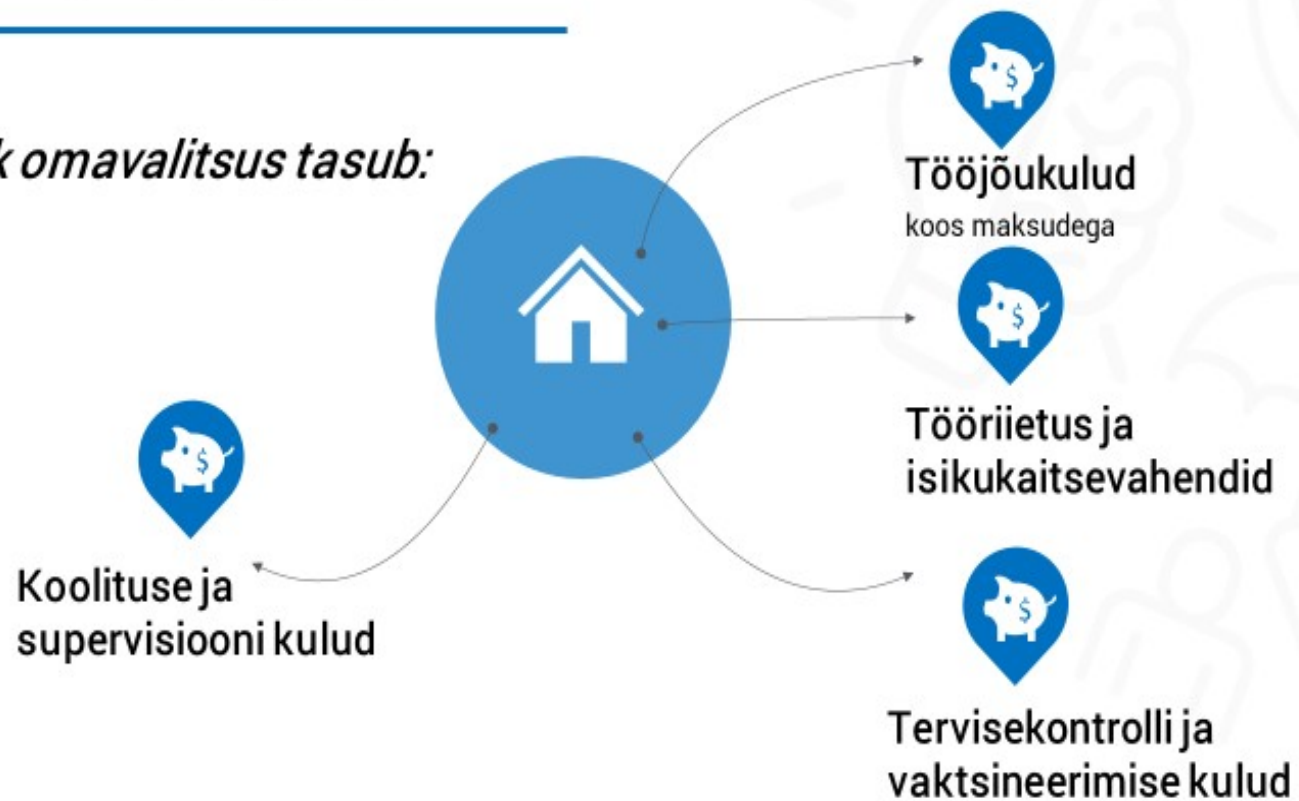
Hooldereform

- ▶ Alates 1. juulist 2023 jaguneb väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse kohatasu maksumus iga teenust vajava inimese ja kohaliku omavalitsuse vahel.
- ▶ Omavalitsused saavad riigi eraldatud vahendeid kasutada nii väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse, kui teiste pikaajalist hooldust toetavate teenuste korraldamiseks.
- ▶ Reformiga kaasnevat rahastust tuleks käsitleda lisarahastusena. KOVi senised kohustused üldhooldusteenuse rahastamisel säilivad samuti.

Väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse rahastamise kulude jaotus

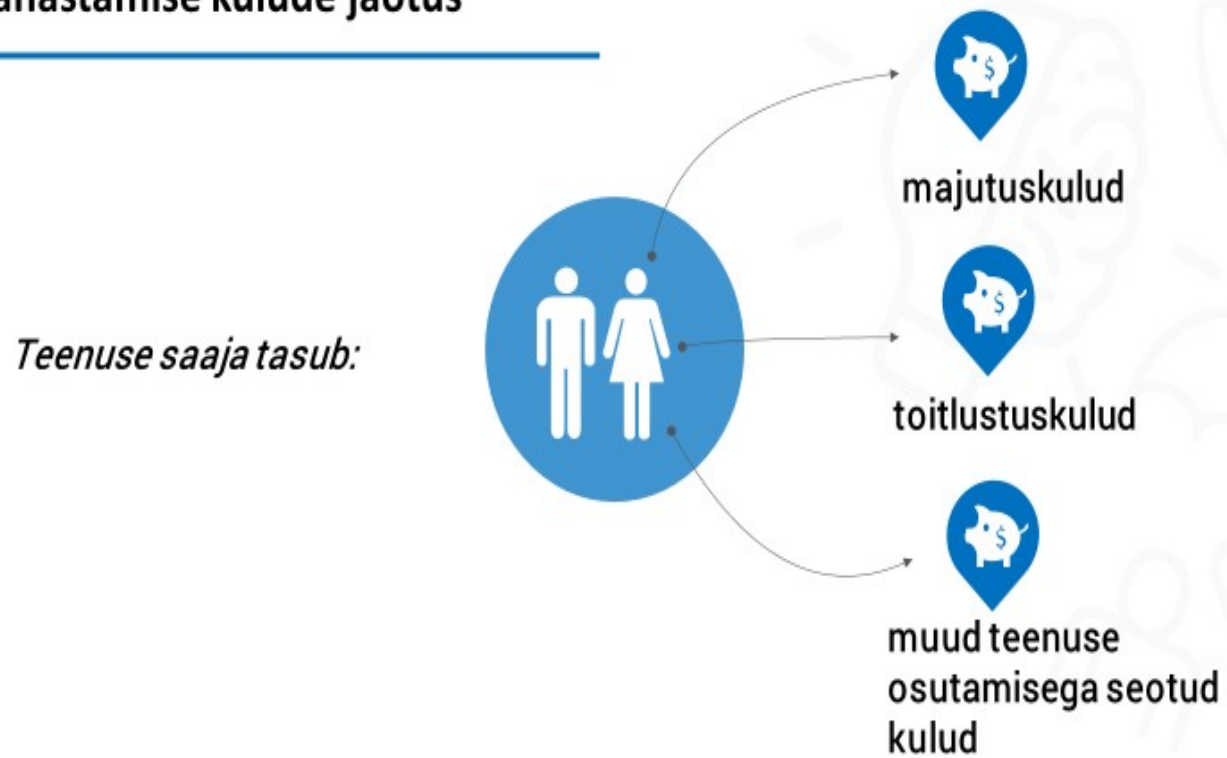

Kohalik omavalitsus tasub:

Väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse rahastamise kulude jaotus

---

Täna kuulamast!

Kokkuvõtte koostas:

Milvi Haitov

MTÜ Eesti Kutsehaigete Liit

jurist